

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XVII.

НЕДЕЉА 8. АВГУСТА 1899.

Број 29.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИКОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

ЦЕНА:

За Србију на годину 6 динара
на пола године 3 „
За стране земље на годину 9 „

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

ГРАЂАНСТВУ БЕОГРАДСКОМ.

Дан рођења Његовог Величанства Краља Милана, Команданта Активне Војске, Родитеља нашег љубљеног Краља и Господара, који је, као унук Милоша Великог, развио заставу за ослобођење и независност, који је увеличао Србију, обновио Краљевину, ову у сваком погледу унапредио и учинио, да она буде увршћена у ред осталих културних европских држава, — прославиће се 10. Августа најсвечаније.

*

Тога дана биће у Саборној цркви архијерејска служба, а после ове благодарење. Варош ће бити окићена заставама а у вече и осветљена. Чаршија ће бити затворена.

Од суда општине београдске, 8. Августа 1899. год. у Београду.

ТРГОВИНСКИ ЦЕНТРИ И ДРУМОВИ

ПО
СРПСКОЈ ЗЕМЉИ

НАПИСАО
КОСТА Н. КОСТИЋ

(НАСТАВАК)

Како бележе дубровачки анали, Турци обећаше Дубровчанима, да ће их ослободити харача, да ће им дати цело деспотово благо и уступити им деспотову земљу од Бојане до Котора, само ако им Дубровчани предаду Деспота Ђурђа; али Дубровчани одговореше, да то не могу учинити, јер су задали веру Деспоту, а да ће пре дати свој град, жену и децу него ли Деспота Ђурђа.¹⁾ Г. 1446. Деспотица Јерина враћајући се из Пуље преко Дубровника сувим оде у Смедерево.²⁾ Г. 1453. дође у Ду-

бровник Владислав Херцеговић.¹⁾ 1466 Херцег Степан²⁾ а 1467. са својом невестом Пуљанком Влатко Херцеговић.³⁾ Ит.д. ит.д.

Особито поштовање и полагање велике наде на гостопримни Дубровник увећаше се, када у XIV. и XV. в. са Истока Српској Земљи запрети једна деструктивна инвазија. Тада у Дубровник више него икад поче притицати српска властела, која је доносила са собом своје благо, те тиме увећавала и број становништва и материјално богатство Дубровника.⁴⁾ То је трајало дубоко у Нови Век. Г. 1644. у Дубровнику нађе заклона од Турака гоњени фра Јаков Бонкарши, администратор сме-деревске бискупије.⁵⁾ По белепци патријарха Василија Бркића, Дубровник је још 1771. г., када већ нагињаше заходу своје трговинске славе, сматран за уточиште знаменитих хришћанских породица.⁶⁾

За време српског господства Дубровник су српски владоци и властела сма-

трали за „своју депозитну касу.“ Они даваху у Дубровнику на чување велике своте новаца, масу племенитих метала, скупочена посуђа, украса, накита, опрема ит.д.; или пак залагаху за извесну количину перпера коју своју скупочену ствар. У српским се споменицима, до сада публикованим, сачувале врло многе дубровачке исправе примања поклада српских владалаца и властеле и њихових слугу. Тако од знатнијих историских личности у Дубровнику су остављали поклада: Жупан Деса, син краља Владислава са матером Белославом; старца Давид, пређашњи Жупан Дмитар син кнеза Вукана; цар Душан; царица Милица; кнез Вратко; кнез Брајило Тезаловић; госпођа Ругина Мркшина; босанска краљица Груба; бос. краљ Твртко; госпођа Катарина Сандаљевица; госпођа Анка Вучићка; Радослав Павловић и његови синови; Скендербег и т. д.; али најзнатнији и највећи су поклади били Деспота Ђурђа Бранковића, Херцега Степана и његових синова Владислава и Влатка, војводе Сандаља и његове жене госпође Јеле.¹⁾

¹⁾ Mon. Spect. v. XIV. c. 56—57., 253.; XXV. c. 282—284. Макуш. Извјд. с. 326., 332. По једном дубровачком летопису Деспот је Ђурађ депоновао 600.000 дуката у злату и сребру 200.000. (Преувеличано). О доласку Деспота Ђурђа у Дубровник зна и наш Трношцац, али он подмеће Дубровчанима лукавство и превару. Да је Деспот Ђурађ морао бегати из Дубровника и да му је у Дубровнику пропало све богатство Гласн. к. V. c. 101—102. — Engel c. 170., 172. —

²⁾ Mon. Spect. v. XIV. c. 254.

¹⁾ Mon. Spect. v. XIV. c. 257.

²⁾ Mon. Spect. v. XIV. c. 67., 263.; v. XXV. c. 374. — Макуш. Извјд. с. 328.

³⁾ Mon. Spect. v. XIV. c. 68., 263.; v. XXV. c. 377. — Макуш. Извјд. с. 329.

⁴⁾ Мајков, с. 215., 216., 249., 346. — Мијат. Ист. с. 145—146. — Новаковић, Срби и Турци с. 184—185.

⁵⁾ Mon. Spect. v. XXIII. c. 455.

⁶⁾ Споменик X. с. 55.

¹⁾ Mon. Serb. c. 251., 321—322., 329., 459—359., 360—362., 364—266., 371—374., 379—380., 384—387., 406—408., 481—482., 495—499. — Пуцић, Спомен. к. I. с. 18., 93—94.; к. II. с. 20—22., 37—38., 48—51., 55—58., 64—69., 78—75., 81. 84—89., 92—109., 115—116. — Споменик XI. с. 21—22., 25—29., 36., 40—44., 53—54., 57—66., 82. — Rad. к. I.

и дужностима прописаним правилима о уређењу димничарског еснафа.

IX

По прочитању извештја општ. правозаступника АБр. 3453, о наплати вересије од Морена С. Албахарија, одбор је решио,

да се наплата ове вересије изврши према овом мишљењу општ. правозаступника и да се према томе аренда за месеце Новембар и Децембар 1891. године у хиљаду динара не тражи од Морена, пошто је за ову суму погрешно задужен.

X

Председник извештава одбор, да су И. Бајлони и Синови овд. индустријалци, поднели молбу да могу преко београдских улица положити цеви за довод воде из Дунава у њихову пивару.

По прочитању те њихове молбе АБр. 5342. и извештаја грађевинског и водоводног одељења АБр. 5644, одбор је после поименичног гласања са 12 гласова против 4 решио,

одобрава се, да И. Бајлони и Синови положи цеви за довод воде из Дунава за своју пивару под погодбама означеним у извештајима грађевинског и водоводног одељења с тим, да нису дужни давати општини из ових цеви воде за поливање улица, као што је грађевинско одељење било предложило.

XI

Председник извештава одбор, да је Сима Лазаревић овд. бакалин, још у 1891. години кажњен од Управе трошаринске као кријумчар са 11.000 динара, и да је са том сумом одмах и задужен по књигама, али, да је Министар Финансија услед жалбе кажњеног, свео ову казну на 697·80 динара, и да би требало да се и у књигама трошаринским ова исправка учини.

По саслушању овога и по прочитању акта Управе трошаринске АБр. 817/98 године, одбор је решио,

да се ова сума од једанаест хиљада динара која је неправилно уведена у књиге као вересија, расходује, а да се Сима Лазаревић задужи са шест стотина деведе-

циркулисао стран новац, византиски, млетачки, анконски, арабљански и др.¹⁾

Дубровчани г. 1456. 6. маја добише од мађарског краља Владислава право ковања златнога новца; па тек 1515. 25 фебр. решише да кују златан новац финоће и тежине мађарских и млетачких дуката („di batter in avanti in la città ducati de oro della fineza et peso deli ducati de oro boni hungari et geneciani“); али тек 1568. и 1683. Дубровчани учинише два узасудна покушаја ковања златног новца; и Дубровчани после тих покушаја не коваху више златнога новца.²⁾

По Филипу де Диверзису у XV. в. у Дубровнику је циркулисао тројак новац: 1) грошеви, у вредности 3 млетачка солада; то је био највећи дубровачки новац; 2) Medianina, у вредности 1½ млет. солида; обе су ове врсте новаца биле сребрне; 3) фолар.³⁾

Дубровчани су још ковали: артилуке од 3 гроша према ришким артилуцима више не кују; — сребрне дукате г. 1723. и 1797. у вредности 40 грошева; — визелина или ректорале, у вредности 60 гр.: — либершине (од 1791) у вредности 80

сет седам динара и осамдесет пара, колико у ствари казна износи, и да се иста од њега наплати, ако то до сада није учињено. —

О Г Л А С

Према одобрењу г. Министра грађевина од 28. јула Бр. 5575. држаће Управа града Београда јавну усмену лицитацију, у своме грађевинском одељењу, у згради општинског суда, на дан 28 августа у 10 часова пре подне за **оправку зграда осуђеничке болнице у Топчидеру.**

Предрачунска је сума овога посла 2096·86 дин., а кауција износи 450 дин. у готовом новцу, вредећим папирима или интабулацији, према закону.

Позивају се предузимачи да дођу и лицитирају.

ГБр. 663., Од грађевинског одељења Управе града Београда, 3-ћег августа 1899. год. у Београду.

О Б Ј А В А

Суд општине београдске, издаваће путем јавне усмене лицитације **под закуп следећа своја имања** и то:

I. На дан 18. августа тек. год. два дућана са једном собом и магазином у Дубровачкој улици испод читаонице.

II. На дан 19. августа тек. год. земљиште постојеће код гасног резервоара на Савској обали.

III. На дан 20 августа т. г. земљиште постојеће испод општинске кланице.

IV. На дан 21. августа т. г. земљиште регулационог фонда звано „Табак-Ибрахимов“ чајир, и

V. На дан 23. августа т. г. дрварске плацеве у бари „Венецији.“

Лицитација ће се држати у канцеларији економног одељења Суда општинског и то:

гр.; — бакарне соладе после 1667. г.; — бакарне mezzanine само 1795. и 1796. г.; — полуперперо само 1801. г.¹⁾

Дубровачко Веће, због угледа града, много настојало, да се у државним ковницама израђује чист и добар новац; одређивало прецизну величину, облик и тежину бакарног и сребрног новца; у ковнице уводило савремене реформе.²⁾ При свем том на дубровачком тргу циркулисао је и лош новац; Дубровчани су по кат кад спекулисали и самим ковањем новца. Краљ Милутин пише Дубровчанима: *Изакаш драгс любокь длите ми докрь динаре, а не монте ми зле динаре дакаты, јерь ми злемь динаремь не хтѣ Грьци где их дакамо на коиен годѣ потрекѣ, а они их не сзьме.*³⁾ У споменицима се спомињу *добри дубровачки динари а и рѣави дубровачки динари.*⁴⁾ Млетачки провидур Јаков Болду 30 авг. 1478 г. извештава своју владу, да Дубровчани велику корист вуку од ковања талира, који се по Турској много траже.⁵⁾ Ла Мер бележи да су у Турској протуривали *визелине*, слаб новац; да су артилуке ковали према

1) Rad k. XVI. c. 212—215.

2) Rad k. CXIV. c. 178—179.

3) Пуцаћ, Спомен. к. II. § 3. с. 2.

4) Јб. с. 49., 50., 27.

5) Rad k. LIV. c. 136.

За имања под I, II, III и IV у одређене дане од 3 до 6 сати после подне а за дрварске плацеве од 8 до 12 пре и од 3 до 6 сати после подне.

Кауција се полаже при лицитацији у готовом новцу или у Срп. Држ. хартијама од вредности и то:

За имање под I. 120, за имање под II. 80, за имање под III. 80, за имање под IV, 100 динара, а за дрварске плацеве за сваки плац по наособ по 200 динара.

Ближи услови могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана од 8 до 12 пре и од 3 до 6 сати после подне, а празником од 8 до 11 сати пре подне.

Од стране Суда општине града Београда 4. августа 1899 год. АБр. 5390 у Београду.

О Б Ј А В А

Као сваке тако и ове године држаће се у варошици Голубцу, срезу Голубачком округу пожаревачком **тродневни чувени панађур** а то је 15, 16 и 17 августа тек. године, на коме ће се поред стоке продавати и сви овоземаљски производи законом дозвољени.

Голубачки је панађур чувен што се на исти дотерује добра стока и по добру се цену продаје.

Јавља се свима трговцима, занатлијама и купцима ради знања.

Из канцеларије суда општине варошице Голубца Бр. 1723. 23. Јула 1899. год. у Голубцу.

О Г Л А С

Пошто је Управа града Београда забранила просипање нужничке нечистоће и дворшног сметлишта на досадањем месту „Карабурми“, то се овим извештава грађанство, а нарочито она лица, која се баве са изношењем нужничке нечистоће и дво-

пољским артилуцима, без икакве промене у натпису, са Sigismundus III, Riga ит.д.¹⁾

Државни се новац коваше у једној лепој великој дубровачкој грађевини, која се зваше *Sponza* или *Dogana*, која и сада под именом *Велика Дивона*. Она је саграђена у XIV в. тако улепшана, да је постала једном од најзнаменитијих дубровачких архитектонских творевина. У њеним се хладовитим тремовима, одајама и ходницима одмараху од дугог пута заморени каравани. У њој се налажаху велики магацини за разне трговине. У њој се чуваху разни депозити и државни новац. Она беше нека врста модерне берзе. Дубровачка поносила аристократија, тражећи одмора и забаве после сувопарног заморног трговачког посла и рачунања, скупљаше се у њој да гледа позоришне комаде и да рецитије своје песничке умотворе.²⁾

У старим српским државама Дубровчани имађаху простране трговинске повластице, које су особито биле знамените у првим вековима српске самосталности. Отуда је разумљиво, за што Дубровчани

1) Starine к. XIII. с. 96.

2) Rad k. CXIV. c. 179.; к. CXXIX. c. 96—97. — Кулјевић, Putne Uspomene. с. 78. — „Бранково Коло“ г. III бр. 9. с. 282.

1) Јб.

2) Rad k. XVI. c. 211—222.

3) Такушев, Исвљд. с. 381—382.

ришног сметлишта, да је Суд општине града Београда, споразумно са Управом вар. Београда, одреди место за просипање поменуте нечистоће ниже „Карабурме“ и фабрике штофова, и да је за ту цељ и пут од вишњичког друма па до Дунава прокопан и за колски саобраћај удешен.

Од стране Суда општине града Београда 30. Јула 1899 год. АБр. 5497. у Београду.

Н А З Н А Њ Е

Решењем одбора општинског од 28. Маја о. г. АБр. 3926. а по одобрењу Управе вар. Београда одређена су ова места за дрварска слагалишта у Београду.

1., У дунавском крају на званој дор-колској шијаци,

2., На шркалишцу, до марвене шијаци,

3., На савској обали, где су и сада, дрварска слагалишта. На овом трећем месту биће слагалишта све донде, док се не сагради кеј, када ће се друго, згодније одредити.

Ни на којем другом месту у вароши не могу бити дрварска слагалишта и сва, која се сада у вароши налазе, имају се до 1. Нов. о. г. преселити на једно од горе означених места.

О овоме се извештавају грађани ради знања, а дрварски трговци се позивају, да се обрате општини београдској за место на којем ће од 1. Новембра о. г. држати слагалиште за дрва и грађу.

Од суда општине Београдске, 9 Јула, 1899. год. у Београду. АБр. 3926.

О Б Ј А В А

Суд општине града Београда овим опомиње све овд. предузимаче и тесаче, да у будуће несмеју без нарочитог Суд-

ског одобрења, на општинским земљиштима како у вароши тако и у околини варошкој, **истоваривати разне грађевинске материјале и јапију и ову тесати.**

Ако је коме потребно да се са општинским земљиштем за неко извесно време послужи, мора се предходно да обрати Суду општинском за дозволу.

Од Суда општине града Београда 24. Јуна 1899. год. у Београду.

ИЗВОД ИЗ ПРАВИЛА

о уређењу оснага димњичарског

Члан 13.

Чишћење димњака вршиће се радним данима пре и после подне, и сваки без разлике дужан је допустити чишћење димњака.

Но ако је коме са извесних разлога немогуће допустити чишћење једнога дана, дужан је то без одлагања допустити другога дана у исто време.

Тако исто димњичар је дужан следовати на сваки позив за чишћење димњака, а нарочито за случај пожара.

Члан 16.

За чишћење димњака плаћају се ове таксе:

а) за чишћење димњака цилиндар без разлике на спрат	0·40	динара
б) за чишћење димњака простог	0·20	"
в) " " " " на два спрата	0·40	"
г) за чишћење гвозденог шпархерда	0·40	"
д) за чишћење зиданог шпархерда	0·40	"
ђ) за чишћење зиданог шпархерда великог у гостионицама	1—	"
е) за чишћење фуруна с чунковима од два метра на више	0·40	"
ж) за чишћење фуруна с чунковима до два метра	0·20	"

з) за испаливање димњака 1·50 "

и) за чишћење типлова на пекарницама од типла 0·20 "

Члан 17.

Таксе за чишћење димњака плаћају сопственици зграда, а за масе масени стараоци. Само у одсуству ових плаћају закупници (кирајџије).

Плаћање прописних такса обавезно је. У случају противљења, таксе ће наплатити полицијска власт без икаквог одлагања.

По наплати таксе димњичар је дужан сваком без разлике издати признаницу, у којој мора бити назначено: колико је и каквих димњака очишћено, на чијој згради, колико је наплаћено и ког је дана чишћење вршено. На полеђини признанице морају бити одштампане таксе из члана 16. правила.

Признанице морају бити снабдевене оригиналним потписом мајстора, који у дотичном рејону занат упражњава.

ТАКСЕ ЗА ИЗНОШЕЊЕ БУБРЕТА

За квартове: Саваналски, Теразијски, Варошки и Врачарски

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом — — — — — 0·25 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином — — — — — 0·70 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале — — — — — 1·50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом — — — — — 0·20 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином — — — — — 0·60 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале — — — — — 1— д.

Од суда општине београдске 28. августа 1892 год. АБр. 9449.

много настојаху да одрже те „старе уговоре“, „законе“, уговоре оца и деде“, „законе родитеља и прародитеља.“ Ти старији трговински уговори за Дубровчане беху кориснији него ли новији, јер они гарантоваху Дубровчанима трговинске слободне и утврђиваху број царинарница по Српској Земљи. У оним честим преговорима и различитим односима Дубровчана са српским владаоцима огледа се тежња српских владалаца да ограниче дубровачке трговинске повластице и тежња Дубровчана да одрже у снази старе трговинске уговоре.

Понајглавнија трговинска повластица коју су Дубровчани уживали у српским државама била је *право слободног тргованја*. Дубровчани су могли све увозити и све извозити. Могли су доћи на сваки трг, а могли су га и обићи. Своју су робу продавали по пијачној цени („како коме шрг доноси“) и нико им није могао цену одредити. За транзит кроз српску државу нису ништа плаћали. За владе краља Уроша I Великог, који је много тежио (а доста и успео) да ограничи дубровачке трговинске повластице, Дубровчани су морали, пролазећи са својом робом кроз Српску Државу, најпре да даду на српском тргу „господски доходак“, па онда

тек да иду у „туђу земљу“; али је то у скоро укинато, па су Дубровчани опет задобили право транзита. Доцније под царем Душаном и Урошем, у транзиту је учињено само једино ограничење: Дубровчани не могу *оружија* провозити кроз Србију у Бугарску, Бесарабију, Грчку, Босну и Мацарску и који би Дубровчанин то покушао, ако се ухвати, да му се конфискује понето оружје. — Имање и личност дубровачких трговаца били су загарантовани и заштићени од сваког насиља. Ако би се трговцу Дубровчанину на путу каква крађа учинила (ако би дубровачки караван био опљачкан), село најближе месту крађе платило би штету Дубровчанину или, пак, сам краљ, ако село не би могло. Задоцњене дубровачке караване морао је господар или управитељ села примити да у селу преноће. Ако пак, овај то не би учинио, те Дубровчани буду приморани изван села ноћити и ако им се при том деси каква крађа или штета, — господар или управитељ тога села био је приморан да надокнади штету општењем Дубровчанину. — Нико није смео Дубровчанину одузети коња, да би пренео своје ствари или за ма какву своју услугу. — Ни владалац, ни његова властела, ни његови чиновници нису имали права, да што Дубровчанину одузму си-

лом, без куповине: Дубровачки је трговац био ослобођен (насилног дара; њему је било остављено на вољу хоће ли или неће учинити какав поклон владоцу или властелину, — Превазма није било, него су чак и бродоломни остаци били загарантовани: ако се они разнесу или се на њима од српских поданика учини још већа штета, село, град или околина, или пак, сам владалац платио би штету учињену над бродоломним остатцима. — Дубровчанин је одговарао само за своје личне дугове и кривице. (Ни за штете и кривице својих слугу Дубровчанин није одговарао). — Имовина Дубровчанина умрлог у Српској Држави припадала је његовим наследницима или граду, ако он не би имао наследника. — У грађанским споровима Дубровчани беху изједначени са Србима: Судили се у мешовитој пороти и њиховим се исказима или оптужбама, поткрепљеним заклетвом, са свим веровало.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)